

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

(of de goede schepping) of liefde: schuld staat tegenover onschuld, en onschuldige mensen bestaan niet en hebben nooit bestaan. Een ander woord voor schuld is: de eeuwigdurende menselijke onmacht, het menselijk tekort. Hier valt niet over te moraliseren, al roept schuld natuurlijkerwijs wel ethiek op (immers de mens is vrij en moet kiezen en zijn keuze kan tot kwaad leiden). Door zijn menszijn is de mens vervreemd van de onschuld van de dieren. Als je dat donker wilt noemen, ga je gang. Maar het donker ontkennen maakt geen licht. Hoe Labooy de authentieke, verschrikkelijke angsten van mensen, zoals wij die bijvoorbeeld in psychoanalyses meemaken, kan afdoen als 'spruitjesangst' – omdat het niet de aangeprate angst van een zondaar tegenover de Eeuwige is – dat zal voor mij wel oninvoelbaar blijven. Bovendien, Kierkegaard zelf zag geen tegenstelling tussen zijn existentiële 'spruitjesangst'

en zijn hoge christelijke angst – toen hij in zijn dagboek schreef: 'Heel het bestaan beangstigt mij, van het kleinste vliegje tot de mysteries van de incarnatie. De hele zaak is voor mij onverklaarbaar, het meest ikzelf.'

Ten slotte nog dit. In Labooy's stuk vindt een vermenging van psychoanalyse met ideologie plaats. Het aardige van de psychoanalyse lijkt mij nu juist, dat zij geen ideologie is, geen boodschap of leer heeft waarin je moet geloven. Zulk een vermenging kan niet veel goeds brengen. De christelijke ideologie bergt nog een extra risico in zich. Ik zeg bepaald niet dat het christendom rampzalig is, maar wel dat er een rampzalige dimensie in zit (evenals in jodendom en islam) – namelijk de pretentie dat het van God zelf afkomstig is en daarom normatief boven de andere denkwerelden kan gaan staan. Ondanks de verlichte toon bespeur ik in Labooy's stuk deze dimensie.

Kalender

4 april

Studiedag en workshop *De waarde van projectieve technieken anno 2003*, te Kortenberg. Centrum voor Dieptepsychologie, Faculteit Psychologie, KU Leuven. Inlichtingen: prof. dr. J. Corveleyn, Faculteit Psychologie, KU Leuven, Tiensestraat 102, 3000 Leuven. Telefoon: (016) 325 958, e-mail: Jozef.Corveleyn@psy.kuleuven.ac.be. Of dr. P. Luyten, adres idem. Telefoon: (016) 326 135, e-mail: Patrick.Luyten@psy.kuleuven.ac.be.

15-16 april

Colloquium *Psychoanalysis and Sexuality*, te Nijmegen. Centrum voor Psychoanalyse en Wijsgerige Antropologie (KU Leuven/KU Nijmegen). Inlichtingen: prof. dr. Ph. Van Haute, Faculteit Wijsbegeerte, KU Nijmegen, Postbus 9103, 6500 HD Nijmegen. E-mail: pvhaut@kun.nl, telefoon: +31 24 361 6230 (werk), +32 16 292 561 (thuis).

24-27 april

Second New Style EPF Main Conference, *The Person of the Analyst in the Analytic Cure; Looking at the Intra-psychoanalytic, Inter-psychoanalytic Paradox in Different Psychoanalytic Traditions* (en andere thema's), te Sorrento. Inlichtingen: www.epf-eu.org/pub/bulletinvo4/home_en.html; e-mail naar: submission-sorrento@epf-eu.org. (Secretaris EPF: Dr. Gabriele Junkers, Konsul-Mosle-Weg 18, 28359 Duitsland, telefoon: +49 421 244 94 74.)

25 april

Studiedag *Zachte landing: psychose zorg op maat*, te Kortenberg. International Society for Psychotherapy for Schizophrenia and other Psychoses - Netwerk Nederland-Vlaanderen, in samenwerking met het Universitair Centrum Sint-Jozef. Inlichtingen: AVC van het UC Sint-Jozefziekenhuis, Leuvensesteenweg 517, 3070 Kortenberg. Telefoon: Mw. Tamara Vandermeiren, (02) 758

Kalender

0990; e-mail voor Nederland: leijten.j@wol-mail.nl; e-mail voor België: ludi.vanbouwel@skynet.be.

28-29 april

European Conference Incest: *Yesterday and Today*, te Amalfi. Committee on Women and Psychoanalysis.

Inlichtingen: maddavisma@libero.it; zie ook: www.ipa.org.uk/cowap/calendar.htm.

10 mei

20e PSU-symposium *Op goed geluk. Psychoanalyse en vertrouwen*, te Utrecht (Educatorium).

Stichting Psychoanalytische Symposia Utrecht, i.s.m. NPG en NPI.

Inlichtingen: Mw. H.G. Haentjens Dekker, telefoon (030) 2307080 (9.00-13.00 uur). E-mail: npg@npsai-utrecht.nl.

16 mei

Congres *Kinderspel of bewezen vooruitgang?*, te Amersfoort. Vereniging voor Kinder- en Jeugdpsychotherapie.

Inlichtingen: VKJP, Maliebaan 50b, 3581 CS Utrecht. Telefoon: (030) 2965348, e-mail: vkjp@hetnet.nl.

29 mei - 1 juni

63e congrès des Psychoanalystes de Langue Française: *Honte et culpabilité*, te Lyon.

Inlichtingen: e-mail: congres@spp.asso.fr, weblocatie: www.spp.asso.fr/Spp/Congres/CPLF/63/index.htm.

6 juni

Studiedag 'Spiegeltje, spiegeltje aan de wand' Psychoanalytische psychotherapie vergelijkenderwijs, te Amersfoort. Nederlandse Vereniging voor Psychoanalytische Psychotherapie.

Inlichtingen: Secretariaat NVPP, Postbus 175, 3956 ZV Leersum. Mw. C.A. Wolff-Pak, telefoon: (0343)451231, e-mail: NVPPWolff@planet.nl.

19-22 juni

8. internationales Selbstpsychologie-Symposium *Dialog mit der relationalen Psychoanalyse und Objektbeziehungstheorie – eine Erweiterung Selbstpsychologie*, te Dreieich.

Inlichtingen: Congress-Organisation Geber +

Reusch, Rheinparkstrasse 2, D-68163 Mannheim. Telefoon: +49 621 826 611, fax: +49 621 812 014, e-mail: congress@geber-reusch.de.

20 juni

Artis Symposium *Normen en waarden binnen de geestelijke gezondheidszorg*, te Amsterdam. Stichting Psychoanalyse en Psychiatrie.

Inlichtingen: SCEM Conference Services, telefoon: (0345) 576642.

4-6 juli

Vijfde EFPP-congres *Psychoanalytic Therapy in our Time: When, Where and for Whom?* te Stockholm.

Inlichtingen: EFPP 2003, Stockholm Convention Bureau, Box 6911, SE-102 39 Stockholm, e-mail: stocon@stocon.se. Weblocatie: www.efpp.org.

29 juli - 2 augustus

IPA-congres *Working at the Frontiers*, te Toronto. IPA.

Inlichtingen: www.ipa.org.uk.

25 september

Tweejaarlijkse studiedag klinische psychotherapie *Actuele wetenschappelijke ontwikkelingen in hun relatie tot klinische psychotherapie*, te Pittem.

Kliniek St-Jozef, Centrum voor Psychiatrie en Psychotherapie, i.s.m. de Vlaamse Vereniging voor Psychoanalytische Therapie en de Vlaamse Vereniging voor Gedragstherapie.

Inlichtingen: Kliniek St-Jozef VZW, Boterstraat 6, 8740 Pittem, telefoon: (051) 467 041. E-mail: eddy.deproost@sintjozefpittem.be. Weblocatie: www.sintjozefpittem.be.

30 oktober - 2 november

Second European Psychoanalytic Film Festival, te Londen. British Psychoanalytical Society.

Inlichtingen: epff2 Registration, Ann Glynn, Institute of Psychoanalysis, 112a Shirland Road, London W9 2EQ. Telefoon: +44 (0) 207 563 5017, e-mail:

EventsBPAS@compuserve.com, weblocatie: www.psychoanalysis.org.uk/epff.